

אוניברסיטת בר-אילן

ידע הורי ותפיסה הורית על איכות מעונות יום בישראל:

האם ניתן לחולל שינוי?

איילת ארד - טורחנסקי

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך בבית-הספר לחינוך

של אוניברסיטת בר אילן

תשע"ו

רמת גן

תקציר

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבדוק האם יידוע מנהלות במעונות יום על מצב הידע ההורי בנוגע למאפיינים מבניים ותהליכיים של מעון היום בו שוהה ילדם, הביא לשינוי התנהלות המנהלת בנוגע לשיתוף ההורים ולשיפור ברמת הידע ההורי על המעון. מחקר זה היווה מחקר המשך למחקר קודם אשר בחן את הידע שיש להורים על הסביבה החינוכית במעון היום (אביסרור, 2013). מחקר זה הינו חלק ממחקר מקיף החוקר את הקשר בין הבית והמעון.

מחקרים רבים מתארים את חשיבות שיתוף המידע בין הצוות המטפל במסגרת החינוכית לבין ההורים בנוגע לחוויות האינדיבידואליות של הילד, התפתחותו וצרכיו. ההנחה היא כי שגרת שיתוף כזו תאפשר לשני הצדדים לספק בצורה טובה יותר טיפול רגיש ותומך עבור הילד. במסגרת המחקר נבחנה ההשפעה של רמת יידוע המנהלות (יידוע חלקי לעומת יידוע מפורט) על רמת הידע של ההורים על המעון, על תפיסותיה ומעשייה של המנהלת, והאם פעולות אלו שיפרו את הידע ההורי בהמשך. שיערנו כי בעקבות השינוי בדפוסי ההתנהגות של המנהלת, יחול שיפור בידע ההורי על המעון וכי השיפור יהיה גדול יותר בקרב המנהלות שקיבלו פירוט מורחב יותר אודות מצב הידע ההורי במעון.

אוכלוסיית המחקר כללה 154 הורים לילדים בכיתת הפעוטות ב-22 מעונות-יום. טרם עריכת המחקר הנוכחי, וכמבוא לו, נערך הסבר לגבי ממצאי המחקר הקודם (אביסרור, 2013) בפני צוותים של מנהלות המעונות שבמחקר, ומפקחות מעונות (כאלו שמעונות תחת פיקוחן השתתפו במחקר הקודם, ואחרות). במסגרת המחקר הנוכחי חולקו כלל המעונות לשתי קבוצות: מחקר וביקורת. נערכו פגישות אישיות עם מנהלות המעונות בהן הוצגו ציון הידע ההורי הממוצע של כלל המסגרות שהשתתפו במחקר וכן, ציון הידע ההורי של המעון שלה. לקבוצת המחקר הוצג בנוסף פירוט של ציוני הידע ההורי לפי תחומים. לאחר מכן רואיינו המנהלות וענו על שאלון במטרה לאסוף מידע על המאפיינים המבניים ותהליכיים של המעון בניהולה. בהמשך, נבחרו באופן אקראי 7 הורים מכל מעון, מכיתת הפעוטות אשר ענו על ראיון טלפוני בנוגע לידע ההורי על המעון. מידת הידע ההורי נקבעה, באמצעות השוואה בין תשובות ההורים לבין התשובות המקבילות של המנהלת. לבסוף, מנהלות המעונות התבקשו לענות על 'שאלון מעקב', בו דיווחה המנהלת האם בעקבות ההשתתפות במחקר חל שינוי בפעולות המעון הקשורות להעברת מידע להורים.

ממצאי המחקר מצביעים על כך שמפקחות שקיבלו הסבר על חשיבות הידע ההורי, שינו את עמדתן בנוגע להעברת מידע להורים ושיתופם במעון. שינוי זה לא נראה בעמדתן של המנהלות שבמעונות שלהן נערך המחקר. כמו כן, ממצאי המחקר מעידים על שיפור מובהק בידע ההורי, אך ההסבר לשיפור זה אינו ברור דיו. מבדיקה איכותית שנעשתה, נראה כי שפור מסוים היה תלוי בגישתה של מפקחת המעון. הממצאים מראים גם כי לא נמצא שיפור בהערכת איכות המעון ושביעות הרצון מהמעון על ידי ההורים, וכן לא נמצא הבדל בהערכת המעון ושביעות הרצון ממנו בתנאי המשוב המפורט לעומת המשוב הכללי. חשוב לציין כי השערת המחקר הנוגעת לשאלה הספציפית "האם יימצא שינוי בעמדות המנהלות בנוגע להעברת מידע התפתחותי" הופרכה, שכן כל המנהלות לא מעבירות מידע התפתחותי באופן שגרתי לכלל הורי המעון.

לסיכום, ממצאי המחקר מראים כי ניתן, באמצעות ידוע מנהלות ומפקחות על חשיבות שיתוף ההורים ועל הידע המועט שיש להם, ניתן להביא לשינוי בתפיסתן, וכתוצאה מכך להביא להעלאת הידע ההורי אודות המעון, אך לא אודות הילד. הסיבות להבדלים בין המעונות בשיעור הידע ההורי על המעון נעוצות ככל הנראה במידת המעורבות שלוקחת המפקחת בתהליך השינוי ומשינויים שערכו המנהלות בדרכים בהן הן מעבירות מידע כללי. נראה כי מעונות היום בישראל אינם ערוכים למסירת מידע התפתחותי על הילד.